

Nr 90*Utlåtande i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag om kreditgaranti åt svensk varvsindustri m. m.*

(5:e avd.)

I propositionen nr 74 har Kungl. Maj:t under åberopande av utdrag av statsrådsprotokollet över industriärenden för den 28 mars 1969 1) föreslagit riksdagen att a) bemyndiga fullmäktige i riksgäldskontoret att ikläda staten garanti till ett sammanlagt belopp av högst 650 000 000 kr. till svensk varvsindustri på de villkor och enligt de grunder som angetts i statsrådsprotokollet, b) beträffande de åren 1963, 1965 och 1968 av riksdagen beslutade kreditgarantierna godkänna de ändrade villkor och grunder som angetts i statsrådsprotokollet, c) godkänna att mellan staten och Eriksbergs mekaniska verkstads aktiebolag träffas en överenskommelse i huvudsaklig överensstämmelse med ett i statsrådsprotokollet redovisat förslag, 2) inhämtat riksdagens yttrande över vad i statsrådsprotokollet anförts om verksamheten vid Uddevallavarvet aktiebolag.

I syfte att underlätta de svenska varvens refinansieringsmöjligheter har vid tre tillfällen under 1960-talet riksdagen beslutat om generella statliga kreditgarantier till varvsindustrin till ett sammanlagt belopp av drygt 1,5 miljard kr. I propositionen föreslås statlig kreditgaranti till ett ytterligare belopp av sammanlagt 650 milj. kr.

Vidare lämnas en redogörelse för Uddevallavarvet aktiebolags utveckling under åren 1966—1968 samt en finansplan för företaget beträffande åren 1969—1972.

Slutligen framläggs förslag till nytt avtal med Eriksbergs mekaniska verkstads aktiebolag rörande det fortsatta samarbetet i Uddevallavarvet för tiden t. o. m. år 1972.

Utskottet. 1967 tillkallades fyra sakkunniga med uppdrag att tillsammans med representanter för varvsindustrin undersöka de svenska varvens situation med avseende på lönsamhet, finansiering, produktivitet m. m. samt att föreslå de statliga åtgärder undersökningen kan aktualisera. I propositionen har det aktuella utredningsläget redovisats. Även om man ännu inte kan dra bestämda slutsatser i fråga om varvsindustrins optimala struktur framstår det för departementschefen som uppenbart att det finns många områden där ett intensifierat samarbete mellan storvarven bör bidra till bättre

lönsamhet. Mot bakgrund av det rådande lönsamhetsläget har departementschefen understrukt det angelägna i att åtgärder för att åstadkomma sådant samarbete genomförs utan tidsspillan.

Utskottet noterar att läget inom den svenska varvsindustrin undergått en viss förbättring under det senaste året. Efterfrågan på nybyggt tonnage har sålunda enligt statsrådsprotokollet ökat märkbart med stigande priser som följd. Då konjunkturerna för fartygsbyggande på nytt kan komma att försämrats är det enligt utskottet angeläget att tidsplanen för varvssakkunnigas arbete hålls. Enligt propositionen beräknas de sakkunniga vid årsskiftet 1969—1970 lägga fram resultatet av sitt utredningsarbete.

Utskottet anser Kungl. Maj:ts förslag om ytterligare *fartygskreditgarantier* väl underbyggt och har ingen anledning till erinran mot vad som anförts om villkor m. m. för dessa garantier och för de av riksdagen åren 1963, 1965 och 1968 beslutade kreditgarantierna. Utskottet tillstyrker sålunda Kungl. Maj:ts förevarande förslag.

I statsrådsprotokollet lämnas en *redogörelse* för utvecklingen och verksamheten vid *Uddevallavarvet*. Enligt redogörelsen har en genomgripande rationalisering genomförts under perioden 1966—1968. Varvets verksamhet till och med utgången av år 1972 kommer dock att kräva ytterligare kapitaltillskott med minst 17 milj. kr.

Departementschefen noterar att Uddevallavarvets resultat, om än otillfredsställande, dock utvisar en gynnsam trend och att orderläget för varvet är tillfredsställande. Han betonar vidare att föreställningen att Uddevallavarvet skulle vara ett väsentligt ineffektivare varv än andra varv saknar fog.

Genom den ifrågavarande redogörelsen har Kungl. Maj:t tillmötesgått ett av riksdagen framfört önskemål om en analys av varvets situation. Redogörelsen ger enligt utskottets mening ett betydligt bättre underlag för ställningstaganden till olika frågor beträffande varvet än som tidigare funnits tillgängligt för riksdagen. Detta förhållande hälsar utskottet med tillfredsställelse.

I statsrådsprotokollet understryks att ingen med säkerhet kan uttala sig om Uddevallavarvets utvecklingsmöjligheter på lång sikt. Samtidigt konstateras att alternativ sysselsättning av större betydelse i Uddevallaorten inte för närvarande kan erbjudas.

De försök som hittills gjorts för att tillföra Uddevallaorten annan mindre konjunkturkänslig verksamhet har sålunda inte resulterat i någon påtaglig differentiering av näringslivet i orten.

För utskottet framstår det som ytterst angeläget att vid nuvarande konjunkturförhållanden, som ju karaktäriseras av viss uppgång, skärpa ansträngningarna att få ett mera differentierat näringsliv inom Uddevallaorten. Utskottet delar vidare departementschefens uppfattning att förutsättningarna för en eventuell diversifiering av verksamheten vid varvet nu närmare bör undersökas.

Ställning till varvets finansierings- och andra problem torde som framgår av statsrådsprotokollet inte böra tas nu, utan ställningstagandena får anstå tills en mer samlad bedömning av branschen blir möjlig.

Gällande *avtal* mellan staten och Eriksbergs mekaniska verkstads aktiebolag angående samägande av Uddevallavarvet och gemensam drift av varvet ingicks år 1963. Förhandlingar mellan parterna har lett till ett preliminärt avtal som avses skola ersätta det nuvarande. Avtalstexten är bilagd statsrådsprotokollet.

Det väsentliga nya i avtalet är enligt statsrådsprotokollet att båda parterna tar ansvaret för verksamheten vid varvet, att den på statens förslag utsedde ordföranden får utslagsröst i styrelsen samt att avtalet kan bringas att upphöra den 31 december 1972. Eriksberg skall alltjämt söka tillföra Uddevallavarvet beställningar och skall åtnjuta en affärsmässigt beräknad ersättning härför.

Utskottet har inte funnit anledning till erinran från riksdagens sida mot den träffade överenskommelsen.

Under återopande av det anförda hemställer utskottet

1. att riksdagen bemyndigar fullmäktige i riksgäldskontoret att ikläda staten garanti till ett sammanlagt belopp av högst 650 000 000 kr. till svensk varvsindustri på de villkor och enligt de grunder som angetts i statsrådsprotokollet,

2. att riksdagen beträffande de åren 1963, 1965 och 1968 av riksdagen beslutade kreditgarantierna godkänner de ändrade villkor och grunder som angetts i statsrådsprotokollet,

3. att riksdagen godkänner att mellan staten och Eriksbergs mekaniska verkstads aktiebolag träffas en överenskommelse i huvudsaklig överensstämmelse med i statsrådsprotokollet redovisat förslag,

4. att riksdagen som sin mening ger Kungl. Maj:t till känna vad utskottet anført om verksamheten vid Uddevallavarvet aktiebolag.

Stockholm den 6 maj 1969

På statsutskottets vägnar:

GÖSTA BOHMAN

Vid ärendets slutbehandling inom utskottet har närvarit

från f ö r s t a kammaren: herrar Birger Andersson (s), Rikard Svensson (s), fru Wallentheim (s), herrar Mårtensson (s), Bertil Petersson (s), Ottosson (m), Bengt Gustavsson (s), Bengtson (cp), Herbert Larsson (s), Nyman (fp), Högström (s), Wirtén (fp), fru Diesen (m), fru Elvy Olsson (cp) och herr Lindblad (fp) samt

från a n d r a kammaren: herrar Bohman (m), Almgren (s), Mellqvist (s), Eliasson i Sundborn (cp), fru Lewén-Eliasson (s), herrar Johansson i Norrköping (s), Enskog (fp), Fagerlund (s), Antonsson (cp), fru Holmberg (s), herrar Blomkvist (s), Svanberg (s), Sjönell (cp), Lothigius (m) och Eriksson i Arvika (fp).